

פרשת תולדות

ד' כסלו תשפ"ד
שנה ט"ו גליון תרפ"ה

עטרת שלוש

קול קאמרנא 0747962080

עלון שבועי שע"י מוסדות קאמרנא בארה"ק • בנשיאות כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א • עיה"ק ירושלים ת"ו

ויצא הראשון אדמוני פלו פאדרת שער וגו' וכו', (כה כה)

דרך הבריאה שקודם הוא דין ואח"כ רחמים

יש לפרש ענין יעקב ועשו, למה רצה יעקב את הבכורה, ולמה קנה אותה דווקא בלחם וניד עדשים.

בהקדים דברי אדונו האר"י ז"ל המבאר את סדר בריאת העולם (עץ חיים שער א"ק), וזה תורף דבריו: צמצום הראשון צמצום העגולים הוא בחינת דינים, ואח"כ נמשך הקו הישר שהוא בחינת רחמים. וכן היה בשבירת הכלים בשם ב"ן שהוא דינים ונקראת רשות הרבים, ואח"כ נתקן העולם ונברא שם הוי"ה החדש שם מ"ה שהוא רחמים ונקראת רשות היחיד.

וכן מובאר מדברי רש"י הקדוש בתחילת ספר בראשית, **בָּרָא אֱלֹהִים** ולא נאמר ברא הוי"ה, שבתחלה עלה במחשבה לבראותו במדת הדין, ראה שאין העולם מתקיים הקדים מדת רחמים ושתפה למדת הדין, היינו דכתיב **בְּיוֹם עֲשׂוֹת הוִי"ה אֱלֹהִים אֶרֶץ וְשָׁמַיִם**. וזהו גם המכוון בדברי חז"ל במדרש (רבה תולדות) צדיקים תחילתן יסורים וסופן שלווה. וזהו גם מה שהיה באברהם אבינו ע"ה שקודם נולד לו בנו ישמעאל שהוא דינים, ואח"כ נולד לו בנו יצחק שהוא בחינת רחמים לעומת ישמעאל שהוא דין גמור.

יעקב אבינו שהוא חסד המתיק את עשו שהוא דין

ועל פי הקדמות אלו יש לפרש גם כן ענין יעקב ועשו, דהרי עשו הוא דין ויעקב הוא רחמים, וזהו ביאור הפסוקים: **ויצא הראשון אדמוני פלו פאדרת שער**, אדרת שער, היינו בחינת עיגולים שהם דינים. **ונאחרי כן יצא אחיו וידו אהנת בעקב עשו**, עק"ב הוא בגימטריא פעמיים שם אלקיים, (ליקוטי תורה פרשת וירא) שיעקב אבינו רצה למתקו, וגם וידו הוא בחינת יוד, כדאיתא בתיקונים (תיקון 12) הקדמה ז: **זו"ל: פותח את**

שההשפעה של יצחק אביו תבוא אליו ישר מדין בכור, ויומתקו במקצת הדינים של עשו, ובוזה יתורץ מה שנתקשו הראשונים מה רצה יעקב להרוויח בקניית הבכורה.

ויעקב נתן לעשו לחם וניד עדשים, דהיינו שעשה מעשה, שיעקב שהוא הרחמים השפיע לעשו להמתיק הדין, שנתן לו לאכול לחם שהוא גימטריא ג' היות, וניד עדשים שהוא חסד כנ"ל, **והוא עשו את הבכורה וכו'**, שלא הסכים לזה.

הסכמת יצחק ליעקב

וכשבירך יצחק את יעקב תחילה, וגילה עשו שמכר את הבכורה **ויאמר הכי קרא שמו יעקב**, היינו יעק"ב שהוא המתקה כנ"ל, **את בכרתי לקח והנה עתה לקח בכרתי**, נחה דעתו של יצחק שבדין לקח יעקב הברכות שהשפע מיצחק צריך לבוא אל יעקב ראשון הממתיק הדינים, ולכן הסכים יצחק כמו שאומר רש"י הקדוש על הפסוק **גם ברוך יהיה שלא תאמר אילולי שרימה יעקב לאביו**, לא נטל את הברכות, לכך הסכים וברכו מדעתו **גם ברוך יהיה**. וזה כוונת שם ועבר שאמרו לרבקה **ורב יעבד צעיר**, וכן בברכת יצחק לעשו **ואת אחיך תעבד**, שכל ההשפעות יעברו דרך יעקב שהוא רחמים לעשו שהוא דין, להמתיק הדינים כבריאת העולם.

רעוא דרעיון תשפ"ג לפ"ק

נדף ומשביע לכל חי רצון (תהלים קמה טז), **וְאִמְרָהוּ אֶל תִּקְרֵי יָדְךָ אֶלָּא יַדְיָךְ**, ע"כ. ויוד הוא בחינת חכמה, שם ע"ב שהוא חסד שממתיק הדינים, והיינו שיעקב רצה להמתיק דיני עשו, ולכן אחז בעקבו ונקרא יעקב, יו"ד עק"ב.

וַיִּגְדְּלוּ הַנְּעָרִים וַיְהִי עֲשׂוֹ אִישׁ יָדַע צִיד, צי"ד גימטריא פעמיים שם ב"ן בחינת שבירת הכלים. איש שדה, שהוא רה"ר כנ"ל. **ויעקב איש תם**, ת"ם גימטריא עשרה פעמים ד"ם, ויעקב איש, המתיק הד"ם באיש בא' של האיש, ותיקן בזה עשרה מ"ה את עשר ספירות של השבירה. **ישב אהלים רה"י**.

עשו רצה שיישאר העולם בבחינת דין

וַיִּיָּד יַעֲקֹב נְוִיד, נוי"ד גימטריא שם ע"ב שהוא חסד להמתיק הדינים. **ויבא עשו מן השדה**, שדה הוא רה"ר. **והוא עיף**, עי"ף בגימטריא ק"ם שם אהי"ה במילוי יודין שהוא גימטריא צלם, **והוא עיף**, שפגם עשו בצלם אלקים.

ויאמר עשו אל יעקב הֲלַעֲיֹטֵנִי נָא מִן הָאָדָם הָאָדָם הֵזֶה, דהיינו שרצה לתקן קצת, אדם בגימטריא שם מ"ה, אלא שהוא קראו **הָאָדָם הֵזֶה** שהוא דינים, שרצה שיישאר הנהגה בדינים. **אע"פ פי עיף אנכי** שחסר לו הצלם, **על כן קרא שמו אדם** על שם הדינים.

מכירת הבכורה להקדים רחמים לדין

ויאמר יעקב מקרה כיום את בכרתי לי, ולכן ביקש יעקב לקנות הבכורה לעצמו, ע"פ דברי אדונו האר"י ז"ל (לקוטי תורה פרשת וירא) שהשפע מהאב ליתר הבנים בא דרך הבן הבכור, וכל כן נשפע מאחיו הקודם, ויעקב לא רצה שההשפעה והברכות של אביו יצחק יעבור דרך עשו, לכן רצה לקנות ממנו הבכורה, כדי

עטרת פז

אמרות טהורות מרבתינו זי"ע

ואלה תולדת יצחק בן אברהם אברהם הוליד את יצחק (כה יט)

אפשר לרמו בדרך רמו בסיעתא דשמיא, כי זה כבר הקשו כל מפרשי התורה, למה כתוב **'אברהם הוליד את יצחק'** אחרי שכבר כתב **'יצחק בן אברהם'**, ואפשר לומר שאצל אברהם אבינו ע"ה מצינו וראינו במפורש, שכתוב בתורה שקיים אברהם אבינו ע"ה כל התורה כולה, כמ"ש **'עקב אשר שמע אברהם בקלי וישמור משמרת מצותי חקותי ותורתי'** (בראשית כו ה), וע"ז אומרים חכמינו **'ל' (ויפא כח):** שקיים אברהם אבינו ע"ה אפילו עירובי תבשילין. אבל ביצחק ויעקב אבינו זה ודאי שהם ג"כ קיימו כל התורה"ק, אבל לא כתוב כן במפורש בתורה. וזה שמרמו הפסוק **'ואלה תולדות יצחק בן אברהם'** שזה בא לומר בפשטות שנוולד לו בן ושמו יצחק, אבל אח"כ בא לומר **'אברהם הוליד את יצחק'** א"ת יצחק"ק בגימטריא תור"ה עם השני כוללים של שני התיבות, שאברהם אבינו ע"ה היה לומד עם בנו יצחק אבינו ע"ה כל התורה כולה, שכמו שהוא למד וקיים אותם, כמו כן יצחק בנו למד לבנו יעקב וקיים את כל תורה כולה.

'מעשה שלום' מרבינו שלום מקאמרא

ויהי יצחק בן ארבעים שנה בקהתו את רבקה וגו' (כה ט)

רצה לומר דהרי יצחק היה עקר ורבקה היתה עקרה, לזה בא להורות שייצחק לא היה יכול להוליד עד שבא לבחינת אברהם אבינו סטרא דדוכרא, לזה עולה בגי' **'יצחק'** עם מנין **'ארבעים'** רמ"ח כמנין אברהם, ואז בקהתו את רבקה לצורך בנים.

'בן בית' מרבינו אליעזר צבי מקאמרא

ויעתר לו הוי"ה ונתנה רבקה אשתו (כה כא)

רצה לומר שזה ידוע **מהבעש"ט** זל"ה"ה (תולדות י"י קדושים) שבכל התפלות שאדם צריך להתפלל על איזה ענין, צריך הוא מקודם להתפלל עבור השכינה הקדושה, כי מסתמא בלי ספק זה החסרון שחסר לו צריך הוא לתקן למעלה, לזה בתחלת כל צריך הוא לבקש שיתקן כל החסרון והפגם הנוגע

עטרת רז

רזי תורה מרבתינו זי"ע

ואלה תולדת יצחק בן אברהם אברהם הוליד את יצחק (כה יט)

נמסר במסורה **'אברהם אברהם'** תרין דסמיכי הדדי, דין, ודעקידה **'ויאמר אברהם אברהם ויאמר הנני'** (כב יא).

כביכול ממנו להשכינה הקדושה, ואח"כ יתפלל עבור בקשתו. וכן עשה יצחק אבינו ע"ה כשראה שאין לו בנים והוא עקר והיא עקרה, וחשב שמסתמא החסרון הזה נמצא ג"כ למעלה בשורשו, והוא במה שאינו נמצא עוד איזה אדם בעולם שישגורם ע"י תפלתו איזה יחודים קדושים למעלה, כנודע שבחינה זו תלוי דייקא רק ע"י תפלת ומצות ומעשים טובים של ישראל הדורים למטה בעולם הזה. לזה התחיל יצחק אבינו להתפלל שע"י תפלתו יגרום למעלה יחוד קוב"ה ושכינתיה. לזה אמר **'ויעתר יצחק'** הרבה והפציר בתפלה **'לה' לנכח אשתו'** היינו שהיה מתפלל שיהיה השם הוי"ה ב"ה שהוא בחינת ז"א קוב"ה, **'לנכח אשתו'** רחל מלכות שמים, שיהיה היחוד פנים בפנים כביכול. והוא משום **'כי עקרה היא'** השכינה שאין מי שיעלה תפלתו למעלה לגרום יחוד זה, וזה שאמר אח"כ **'ויעתר לו הוי"ה'** שקיבל תפלתו וגרם יחוד קב"ה ושכינתיה, אז כמילא **'ותהר רבקה אשתו'** למטה. והבן כי דברים אלו הם אמת יציב ונכון.

'בן בית' מרבינו אליעזר צבי מקאמרא

ויעתר יצחק להוי"ה לנכח אשתו כי עקרה הוא ויעתר לו הוי"ה ונתנה רבקה אשתו (כה כא)

המפרשים הקדושים עמדו בתמיה על לשון **'ויעתר'**, וגם אני אענה את חלקי. דהנה מדת אברהם אבינו ע"ה היה רחמי"ם, ויצחק עקד"ה, ויעקב אבינו ע"ה נקרא ת"ם תמימות, והנה כאשר ביקש יצחק אבינו ע"ה שיוולד לו אותו צדיק יעקב אבינו ע"ה, ביקש והרבה בתפלה בלשון **'עתר'** ר"ת ע"קדה תמימות ר'חמים, בזכות הג' מדות של אבותינו הקדושים, וזה שאמר **'לנכח אשתו'** היינו התפלל על יעקב אבינו ע"ה שנאמר בו **(כה כח)** **'ורבקה אהבת את יעקב'**, וזה **'לנכח אשתו'** שעל יעקב אבינו ע"ה התפלל, וגם הר"ת של **'לנוכח אשתו ר"ת א"ל ומרמו על יעקב אבינו ע"ה שקראו הש"ת א"ל כדאיתא חז"ל (בגילה יח).**

'פרי חיים' מרבינו חיים יעקב מקאמרא

ויצא הראשון אדמוני בלוו אבדקת שער ונקרא שמו עשו (כה כה)

'אדמוני' מלא ואו. כי לא נברא להיות רשע שופך דם נקי אלא על פי התורה, **[כי אות ו"ו הוא בחינת התורה]**, ולזה חבירו **'והוא אדמוני עם יפה עינים'** (ש"א טו יב) דודו. והרשע הזה אלו היה בוחר בטוב, היה יכול להיות צדיק גדול אלף

פעמים מיעקב, כי יעקב השיג כהשגות משה, והוא אם היה רוצה לבחור בטוב, היה יכול לעלות למדרגות משיח ליחידה דאצילות, בסוד אדמוני עם יפה עינים, **[בסוד אשת חיל עטרת בעלה]**.

'היכל הברכה' מרבינו יצחק אייזיק מקאמרא

וישב יצחק בגרר (כו י)

רצה לומר **'יצחק בגרר'** עולה תרי"ג, כלומר כי יצחק לא רצה לסמוך עצמו על זכות אביו אברהם לבד אלא על זכות עצמו, לזה כשאמר לו הקב"ה **'עקב אשר שמע אברהם וגו'**, לזה תיכף ומיד עשה ישיבה לעצמו, וז"ש **'וישב יצחק'**, לקיים כל תרי"ג מצות, ובזכותו לבד יזכה כל הברכות הללו.

'בן בית' מרבינו אליעזר צבי מקאמרא

ויהי פאָשר בְּלֵה יצחק לקרָה את יעקב ויהי אָך יצא יצא יעקב מאת פני יצחק אביו ועשו אחיו בָּא מצידו (כו ל)

רצה לומר, כתב דודי מו"ר הרב הקדוש מו"ה **צבי מזידיטשוב** זל"ה בספרו עטרת צבי לצדיק פ' וישב, ויהי אָך יצא יצא יעקב מאת פני יצחק אביו ועשו אחיו בָּא מצידו אמרו בזהר (ח"א קמד). אל תקרא מצידו אלא מצדו. ר"ל כשיצא יצא יעקב שהוא בר ישראל מאת פני יצחק אביו שהוא עבודה מתוך אהבה, בשברון לבו הכשר באמונה ובטחון שהוא בחינת פנים, וכן כשיצא מבית המדרש מלימוד תורה לשמה, ואם הוא סובר בדעתו שייצא שסובר הוא שייצא ידי חובתו, שהוא מעט ישות בלבד, אז תיכף ומיד ועשו יצר הרע נעשה לו אחיו ובא מצידו. והמשכיל דקדושה יבין שכן הוא אמת.

'בן בית' מרבינו אליעזר צבי מקאמרא

ועל הרקב תחיה ואת אחיך תעבד ויהי פאָשר תריד ופרקת עלו מעל צנאָרך (כו ט)

הורה בזה יצחק אבינו ע"ה אהבתו לכורא יתברך, אחרי אשר ידע כי עיקר הורע שלו הוא יעקב, כמו שהובטח **'כי ביצחק יקרא לך זרע'** ולא כל יצחק (כא יב וברש"י שם), עם כל זה למען אהבת הכורא אשר אהבתו ב"ת"ש יותר מבניו, אם לא היה ביד יעקב מצות ומעשים טובים, אין חפצו ביעודים הטובים.

'זכרון דברים' מרבינו אלכסנדר סענדר מקאמרא

עקידה המשיך לו נשמה מסיטרא דכורא **'אברהם אברהם'**, **'בן'** של **'אברהם אברהם'** [שנקרא כן ע"י עקידה, שאז נתהפך יצחק לסיטרא דכורא] ו**'אברהם אברהם הוליד את יצחק'** נתן ליצחק כח המוליד [הנקרא אברהם]. וסוד **'אברהם אברהם הוליד את יצחק'** בסוד [בגין] חמשה פעם ע"ב ס"ג מ"ה ב"ו, **[בסוד]** **'היא לכם זרע'** [שע"י שנשלם בה] פעמים עסמ"ב, נעשה קומה שלימה, והיה לו זרע, **'היא אור ויהי ור'** (לעיל א ט), **[בגין ב"פ עסמ"ב]**.

'היכל הברכה' מרבינו יצחק אייזיק מקאמרא

ומבואר היטב **'אברהם אברהם'** השיג מדרגה זאת (עין בזהר ח"א ט). ע"י עקידה להיפך שמו. וגם יצחק היה מסיטרא דנוקבא, ולא היה ראוי להוליד, ולא היה לו בן זוג כלל, עד אחר עקידה, כמבואר בלק"ת דהיה מסיטרא דנוקבא, ומסיטרא דמותא, ומן המריה יצא לו היווגו, כי אז יצאה נשמתו, וחזרה מסיטרא דאברהם [דכורא], כי אחר העקידה חזר להיות **'בן אברהם'**, **[וכמ"ש אחר העקידה]** **'ותהי אשה לבן אדני'** (לעיל כ טא) דייקא. וזהו **'אלה תולדת יצחק'** והוקשה מהיכן היה לו תולדת. לזה מתרין **'בן אברהם אברהם'** שהוא עתה **'בן'** של **'אברהם אברהם'**, שאברהם ע"י

**הגה"צ רבי משה שמעון בן רבי יואל צבי ראטה זצ"ל אב"ד דירוע
ז' כסליו תרל"ח**

בצל אביו

אחד מגדולי חכמי ורובני הונגריה מתלמידי ההמור"ם א"ש, היה הגאון הצדיק רבי **יואל צבי ראטה זצ"ל**, אב"ד העיר הגדולה והיראה חוטם, בעל שו"ת 'בית היוצר'. מגדולי היחס היה נכד להגאון הגדול רבי **חיים הכהן ראפפורט זצ"ל** אבד"ק לבוב והגאון רבי **יוסף הכהן ב"ץ** מקראקא זצ"ל בעל ה'שארית יוסף' ממשפחת הרמ"א, לבד מייחוס עצמו היה ג"כ מייחוס מצד חותנו הגאון הצדיק המקובל רבי **יעקב גאטליעב זצ"ל** אב"ד באי"ם ובעמח"ס 'בית יעקב', בשנת תר"ו בעת היות עדיין רבי יואל צבי סמוך על שולחן חמו בעיר באי"ם נולד לו בנו הגדול ונקרא שמו בישראל **משה שמעון**, על ברכי אביו הגאון נתגדל, ושאו ממנו מלוא חופניים תורה ויראה, עד שכל רואיו יכירו ויעידו כי הנער הזה לגדלות נוצר, שימוש ראב בשדה הרבנות שימש הבן אצל אביו, ועדו לגאון ולתפארת להורות הוראה בישראל, בדרכי אבותיו הגאונים.

בצל חמיו

בהגיעו לפירוק ושמו הגדול הלך לפניו, נתקשר בקשרי שידוכין, עם הרבנית מרת מרים חנה ע"ה, בת הגאון הצדיק רבי **מאיר יהודה פרענקיל זצ"ל** מעיר לעוועלק, זוגתו הרבנית מרת פייגא פעסיל ע"ה, היתה בתו של הגאון הצדיק רבי **אריה לייביש זצ"ל** אב"ד ניר מאדע מגדולי חסיד אשוואר, בן הגאון הצדיק רבי **אליהו באכטער זצ"ל** מחסיד אשוואר, בן הגה"צ רבי **ישראל איסר מנאכטע זצ"ל** מחסיד אשוואר, מנוע רבינו הרה"ק רבי **יעקב קאפיל מליקאווא זצ"ל**, זקינו (אבי אמו) של הרבנית מרת חנה ע"ה, אשת רבינו הגאון הקדוש רבי **אלכסנדר סענדר מאקארנא זצ"ל** בעל ה'זכרון דברים', רבי ישראל איסר היה חתנו של הגאון הצדיק רבי **מנחם מנדל הענדליס זצ"ל**, ראש ומייסד חבורה קדישא דאשוואר, תלמיד חבר של רבינו הגאון הקדוש קודש הקדשים איש האלוקים רבי **יצחק אייזיק מאקארנא זצ"ל** בעל ה'היכל הברכה', (רבינו הקדוש מזכירו בספרו 'היכל הברכה' סוף פרשת מטות ע"ש). אחר נישואיו כשישב על שולחן חמיו עלה מעלות רמות, וניכנס בפרד"ס התורה והחסידות, ממה שראה בבית חמיו המיוסד על דרך רבותינו הקדושים מאקארנא זצ"ל, ולמעלה בקודש עד מרן רבינו אור שבעת הימים רבי ישראל בעל שם טוב זצ"ל והאר"י ז"ל.

בצל הרבנות

מיד לאחר נישואיו כשהוא אך ורק בן עשרים שנה, ותורה מכרזת בחוצות, ושמו הטוב נודף למרחוק, הציעו לפניו ראשי וקהל אנשי דירוע, שיבוא וישכון בעירם להיות עליהם לרב ואב"ד ולהרים קרן התורה, קהילת דירוע אע"פ שהייתה קטנה באנשים אבל גדולה באנשי השם ריאם ושלמים, רבי משה שמעון נעתר לבקשתם ויטע אהלו שם, ויבן שם בית תלמוד להוראה ישיבה לבחורי העיר ומחוצה לה, וקול התורה לא פסיק יזמם ולילה בחוצות העיר, ופני העיר נהפך לפנים חדשות, גם כי הוסיף תקנות וסייגים ללמד לבני יהודה קשת, דרש דרש משה והלהיב לבבות בני העיר, והשפעתו הגדולה ניכרה על פני אנשי העיר.

אע"פ שהרחיק עצמו בריחוק מקום מאביו הגדול, אבל בקירוב הלב נתקשרו ביותר בקשר אמין, וחלופי מכתבים

ואגרות שלחו מהכא להתם, הרבה שאלות בהלכה ובהוראה שלח אל אביו הגדול, שיפרוש לפניו השמלה לדעת המעשה אשר ישעון, גם פילפולי דאורייתא דברי חכמים וחידותם שלח קמי אביו הגדול, בבחינת אם חכם בני ישמח ליכי גם אני, הלא המה רוב הדברים נדפסו בספרו הגדול של אביו שו"ת 'בית היוצר', על אחד מחידושי התורה ששלח לו, ענה לו אביו שמרוב הנאתו מהחידוש הגדול ששלח לו, הלך להראותו לפני ריעו וידידו, הגאון הצדיק רבי **שמואל פרענקל זצ"ל** אב"ד דאראג בעל ה'אמרי שפר', אשר גם הוא החשיבו מאוד וישר בעיניו.

בצל הייטב לב

מגיל צעיר כיתת רגליו למקום תורה, וישם לדרך פעמיו לעבר הישיבה הגדולה בעיר סיעעט, תחת שריבט הנהגת הגאון הצדיק רבי **יקותיאל יהודה טייטלבוים זצ"ל** בעל ה'ייטב לב', בישיבת רבו עלה מעלות רמות, גבוה משכמו ולמעלה מכל חכמי ולומדי הישיבה, חביב ביותר היה אצל רבו הגדול, עד שפעם אחת הפליג רבו עליו כי הוא בעל רוח הקודש, גם אחר שעזב הישיבה אחר נישואיו, נשאר קשור עם בית רבו ותלמידי הישיבה, ובפרט אחר שעבר לכהן פאר כרב בעיר דירוע, הרצה שאלותיו וספיקותיו בהלכה ובהוראה, בחילופי מכתבים ואיגרות, הלא המה נדפסו בספרו הגדול של רבו שו"ת 'אבני צדק'. ומסופר שבעת שרבו בעל הייטב לב סידר לבית הדפוס את סיפרו שו"ת 'אבני צדק' ובין הדברים הכנים כנ"ל את חילופי המכתבים שהיה בינו לבין תלמידו, וזאת כבר היה אחר הסתלקות התלמיד שנסתלק בצעירותו כדלהלן, זלגה עיניו דמעות על ששקעה חמה שלא בעונתה, וחבל על דאבדון ולא משתכחון שלא זכה העולם שיהיו מאור תורתו עוד רבות בשנים.

בצל הדברי חיים

גם נסע להסתופף בצל הגאון הצדיק רבי **חיים הלברשטאם זצ"ל** מצאנז בעל ה'דברי חיים', גם שם נתחבב מאוד בעיני רבו, והעיד רבו לפני תלמידיו עליו: 'דאס הייסט א אויסגעארבעטער וינגערמאן, וכן בספרו הגדול של רבו שו"ת 'דברי חיים' יש תשובה ששלח לו רבו, וכן כתב עליו: 'לידידי הרב החריף החסיד וירא אלוקים כש"ת מו"ה משה שמעון רב ומו"צ ביישוב דירוע זצ"ל'. מעשה רוח הקודש היה לו עם רבו, והוא שפעם אחת נסע אל צאנז עם כמה מבני הקהילה על חג השבועות חג מתן תורתנו, בליל חג השבועות ניגש אליו בעל ה'דברי חיים' ושאל אותו 'נו' ולא ידע מה הוא כוונת רבו בזה, והזכיר לפניו שמו, ואמר לו רבו 'עיי' כלומר שלא על זה כוונתו, והזכיר לו את שם אביו, וחזר רבו עוד פעם 'עיי', והזכיר לו שם אמו, כך חזר הדבר כמה פעמים כשהוא מזכיר את שמות אחיו ואחיותיו ועל כולם אומר לו רבו 'עיי', בסוף הזכיר לו את שם אשתו הרבנית, וענה לו רבו השם יתברך ישלח לה רפואה שלימה, כששמע זאת רבי משה שמעון, כמעט פרח נשמתו האם ח"ו קרה משהו בתוך ביתו, אע"פ נתחזק בשמחת היום טוב, ומיד כמוצאי יום טוב אסר אופן מרכבותיו, ונסע חזרה לביתו זו אשתו, יחד עם שאר אנשי הקהילה לראות השלום לה, כשהגיעו לישוב הסמוך התחילו לחקור האם נשמע איזה חדש מהעיר הקרובה, וכשלא שמעו דבר, ויתמנהו בניהם על כל המעשה, וכשהגיעו בתוך העיר שלחו אחד מאנשי הקהילה שיכנס לבית מקודם

לראות השלום בבית, ויהי אך נכנס לבית יצתה הרבנית לפניו בריאה ושלילה כאלו לא היה דבר, ויתמה הדבר ביותר בעיניהם, כששאל אותה בעלה הרב איך עבר עליה היום טוב שבועות, סיפרה לו שכשנכנס ליל החג הלתה מאוד, ושכבה על המיטה בלי יכולת לקום, והילדים עמדו ליד המיטה לבקש אוכל ושאר הצטרכות ולא היה בכוחה לקום מהמיטה, וחשבתי בליבי שאם הוא רבי צריך הוא לדעת שהחסידים עוזבים את נשותיהם לכד בביתם, וצריך הוא לדאוג שיהיו בבריאות השלימה, כעבור זמן קט אחר שחלפה המחשבה הנ"ל במוחי, הרגשתי איך כוחותי חוזרין אלי אט אט, וקמתי מהמיטה בבריאות האיתנה כמי שלא חלה מעולם, אז הבין וסיפר לה כל מה שהיה בצל רבו.

הסתלקותו ומורשתו

לא זכה העולם ליהנות מזיו אורו, ובהיותו אך בן ל"ב שנים ביום ז' כסליו תרל"ח, נסתלק על פני אביו הגדול ונטמן בעיר דירוע, ונעתק כאן מכתב שכתב הגאון הצדיק רבי ישראל אפרים פישל שרייבער זצ"ל בעל ה'אפסי ארץ' מנאנאש לקהילת דירוע, שמעוני אחי ואדבר דבר אחד עמכם וחיו, הן מלפנים היה שוכן בקרבכם איש חי רב פעלים, רך בשנים ואב בחכמה ויראה כוון מופלג, אהוב לכל צדיקי דור ולכל החכמים, הרב הגדול מופלג בחסידות, כלי מהמדים, מנוע רבנים צדיקים, מוהר"ר משה שמעון ז"ל בהרב הגאון הצדיק וגדול מוהר"ר יואל צבי, ובעוון הדור באבו נקטף, לא זכה העולם לאורו להאיר על הארץ, כי אם זכינו לו, היה מאיר לארץ ולדורים, כאחד ממאורות הגדולים, הזכור אהבתו אליכם, ואהבתכם אליו, דרשו וראו יקרתו וערכו, אשר כל צדיקי דור נתנו לו, אכן מה' היתה מדת שניו כלו, ועלה לישיבתו הרמה למעלה.

נשאר ממנו קצת חידושי תורה מעט מועיר שליכת והדפוס והוציא לאור חתנו הגאון רבי **יצחק פרנקיל דומ"צ** בירושלים עיה"ק זצ"ל ובשם 'שם משמעון' יקרא.

השאיר אחריו: בניו הגאון רבי **שמואל יעקב**, הגאון רבי **מאיר יהודה**. וחתנו הגאון רבי **יוסף קרויס**, הרה"ק רבי **ישעיה שטיינער** מרקעסטיט זצ"ל, הגאון רבי **יצחק פרנקיל**, הגאון רבי **מנחם בן ציון שפירא**, הגאון רבי **נתן טעא אקסלרד**.

אשתו הרבנית מרים חנה ע"ה בשנת תרס"ה נכספה נפשה לחונן עפר ארץ הקודש, וביום השישי ד' תמוז הרכה רגלה בשערי עיר ירושלים, וביקשה שברצונה שילכו איתה אל הכותל המערבי מקום אשר לא זזה שכניה, אנשים אשר הלכו איתה הניעו אותה שמקודם תנוח קצת מטורח הדרך, אבל היא באחת וליוו אותה אל מול מקום המקדש כותל המערבי, ומזאל חזית שלמחרת ביום השבת קודש החזירה נשמתה לבוראה וזכתה להיקבר בארץ הקודש.

יהוס בית אבות

הגאון הצדיק רבי **משה שמעון ראטה זצ"ל** אב"ד דירוע, חתנו הגאון רבי **מנחם בן ציון שפירא זצ"ל**, בנו הגאון רבי **דוד שפירא זצ"ל** בעל שו"ת 'בני ציון', חתנו הגה"צ רבי **יהודה אריה דייטש זצ"ל** ר"י אנשי מעמד, חותן ב"ק מרן אדמו"ר שליט"א.

עטרת החסידות

מספרי רבותינו הקדושים זי"ע

ויתן לך האלהים מטל השמים ומשמני הארץ
ורב דגן ויתירש (בראשית כו כח)

התבטלות העשיר לצדיק

ומעשה היה בימי איש אלהים הגאון אלהי מורינו ורבינו דוב, שנתקרב אליו איש אחד עשיר מופלג, וירד מנכסיו ונעשה עני, ושאל לו הסבה, והשיב עד כאן עמדת בצפון, וכשקרכת עצמך להפיק חכמה, נכנסת לדרום ונתרחקת מצפון וירדת מנכסך, ובאמת הקדוש רבינו מרב ענוה שלו השיג כך, כי באמת כשמקרבין עצמו לצדיק, צריכין להיות בבטול והנעה אין ממש ובאהבה גדולה, ושם במדת אין לית שמאלא בההוא עתיקא, כולא ימינא, והצפון והדרום כלולין יחד עד אחד, כי שם האחדות הגמור, יכולין להמשיך עושר וחכמה מאחדות הפשוט, וזה העשיר לא נתבטל במדת אין לפני רבינו הקדוש, ולכך ירד מנכסיו, ורבינו מרב ענוה שלו כידוע גדול ענוה שלו, לא אמר לו זה אלא ברמו.

'היכל הברכה' במדבר א, כ

השפעת העושר הוא כדי שיהיה לו לב רחב לעבודת השי"ת

חימום של הקדושה [הוא] לחמם לשרור ולזמר להודות ולהלל, 'זמרו ה' כי אבות עשה' (ישעיה יב, ה), וגרמו שהקליפה יש להם גאווה זה לרומם עצמם ליגן מן המקום הנקרא 'מסתרים' (ירמיה יב, ז), וזהו (חגיגה ה) מפני גאותן של ישראל שנשפעת עליהם הרחבה ועושר, שיהיה להם לב רחב לעבוד השם יתברך בשירה וזמרה בתורה ובתפלה מתוך הרחבה ונחת ושמחה, שזה בא מתוך יחוד חיצונית מילוי דאבא ואמא, ואמר 'במסתרים' שאחזו חיצונים במסתרים עליונים, ובאכזריות גאווה שלהם גלו ממסתרים...

זוהר ח' ח"ב דף רכא:

העובד השם בחיצוניות ובפנימיות לשם שמים זוכה לעושר וכבוד ואריכות ימים לעולם הבא וע"י הכנעה זוכה לעושר וחכמה יחד

באמת זה התחלה שהוא בחינות שמאלא בעי לאכללא בימינא (זוהר ח' ח"ב דף קעח), דהיינו שגם החיצונית יהיה לשם שמים, וזוהר נמשך עושר וכבוד, ומהפנימיות נמשך אורך ימים לעולם הבא. וזכאין אינון צדיקיא דלא סטאין לא לימינא ולא לשמאלא (אידרא וזטא רצ), אלא באין למדרגות אין, לעשות צדון בוראם במסירות נפש, ואז נמשך עליהם אורך ימים ועושר וכבוד הן ברוחניות והן בגשמיות.

כי באמת היה מעשה אצל רבינו הקדוש מוהר"ר דוב בער [המגיד ממעוטיטש], שנתקרב אליו עושר אחד וירד, ואמר הסובה, כי חכמה בימין ועושר בצפון, ולא היה אפשר לשניהם להיות כאחד. אבל מי שזוכה למדת 'אין', ממשך

הכל ברגע אחד, כי שם כולא ימינא. ועל כל פנים בעי לאכללא שמאלא בימינא, ואז נמשך עושר וכבוד, והכל לשם שמים ולא למורדו חלילה. וזה עצמו היה לאברהם אבינו, 'ואעשך לגוי גדול' (בראשית יב, ט), שתזכה לבנים, 'ואברכך', בממון, 'ואגדלה שמך' וטבעך בעולם (פסחים ק"ז), כל זה לצד שמאל של היצר, ילך לכונה זאת. דבר אחר, זהו שאומרים אלהי אברהם, זהו הפנימיות עיקר ושורש.

וכללו של דבר, הצדיק גם בחינות השמאל מכליל בימינא, ומשליך לגמרי הפניה החיצונית, ולוקח העיקר, ובכל כחו משליך הרע והחומרות והפניות של התחלות, ומבקש רחמים שיורדו הדרך הנכון, ובוה נכלול השמאל בימין. ואז העושר נמשך במכל שכן מימין והכל מימין, ולכן העושר והכבוד אדרבה מוסיף לו יראה ואהבה לעבוד את בוראו באמת.

ועל ידי הכבוד והשם טוב נתגדל ונתקדש שמו הגדול, 'ורבים השיב מעון' (מלאכי ב, ז) במתק שפתיו, והכל נמשכן אליו, אפילו אותן שעומדין בצד שמאל שאין טועמין מאור עליון, נמשכן לצד שמאל של הצדיק, בחינות עושר וכבוד שיש לו, ועל ידי זה מקרב לבם לאביהם שבשמים, ויתגדל ויתקדש שמו הגדול.

וזהו 'מתוך' של 'שלא לשמה' ש'בא' גם כן 'לשמה' (פסחים ט), אבל שוטה העוסק כל ימיו בשמאל, בפניות זרות, נמשך לו עושר וכבוד משמאל, והעושר מטרידו מעבודת השם, והכבוד לוקח השוטה לעצמו, ונופל מכל עיקר העבודה התמימה, ונמשכן אליו אנשים כמותו, ודי בזה למשכילים.

'נתיב מצותך' נתיב התורה א, ה-ו

כשהעשירות נשפעת ע"י הצדיק אז העשיר שמה בחלקו ועושה בו רצון הבורא

העושר הנשפע על ידי הצדיקים, אז (העושר) [העשיר] הזה שמה בחלקו (אבות ד, א) בעולם הזה, ועושה בו רצון קונו, וחלקו צפון לעולם הבא, ועושר הנשפע בלתי צדיק, מטרידו בעולם הזה ומוציאו מן העולם הבא, ומתנאה בעשרו ואינו מרחם על העניים, ובאור פני מלך חיים שלא יהיה 'עושר שמור לבעליו לרעתו' (קהלת ה, יב). כי הצדיק מקיף בסוד 'החנוני מקיף' שם 'קרע שטן', (החנוני מקיף גי' שט"ו) פועל פעולות נוראות, י"ד משי"ה (גי' שט"ו) קורע כל המשטינים והקליפות שלא יינקו ממנה הקליפות.

'נוצר חסד' אבות ג, טז

דרך עבודת השם של העשירות הוא קשה יותר מנסיון העניות כי יצחק [שהוא] מדת הדין דינא קשיא, רצה שיעקב לא יהיה לו חלק מתאוות עולם הזה, אלא [ה]הכרחי של חיותו בצמיצום הרבה ובבזיון, כדי לא יתגרה בו הרע, ויכניע יצרו ויהיה לו חלק בשלימות בעולם הבא שכולו טוב. והשכינה אין רצונה בזה לבטל הבחירה לגמרי כמעט, ושיהיה דרך עבודה על ידי דוחק ועוני וצער, כי הוא 'בכל צרתם לו צר' (ישעיה סג, ט), ודרך עבודה בעושר יותר גדול ויותר נסיון, ולכך רצון השכינה שיהיה לישראל כל טוב גם בעולם הזה... ולזה

כשרצה יצחק לברך את עשו, צער גדול היה אל השכינה, וזהו (תהלים קכ, א) 'בצרת ה' לי קראתי ויענני' (פירוש 'בצרתה' הם אותיות בצרת ה'), 'ולא הכירו ויברכהו' (בראשית כו, כג) בברכה שתומה מאין עליון.

זוהר ח' ח"ב דף רצט.

העשיר צריך להתייגע רק על חלקו, והלק עניים שאצלו בא אליו בלא גיעתו

כל מה שאתה יגע, די לך בזה שאתה אוכל והוא הדין שאר צרכים, והשאר מחלק לעניים ותלמידי חכמים. ובאמת יבין העשיר כי חלקו בא לו ביגיעה ועמל, והלק עניים ותלמידי חכמים בא לו השפע בנקל, וזוהר יבין שצריך לחלק לעניים, והמרב יתרבה אצלו השפע עד אין סוף. וזהו יגיע כפיך כי תאכל והמותר מחלק, אז אשרך בעולם הזה, כי תאכל התומך לתורה מוכסח לו שהוא ובנו וכן בנו לא יבואו לידי עניות, וטוב לך לעולם הבא.

'נוצר חסד' אבות ד, א

מביא עשירות

אם יעלה בדעתך אין תורה אין שום חשיבות לתורה, אין קמח יהיה לך עניות ודלות, אבל תומכי התורה יתברכו בכל הברכות מאין סוף.

'נוצר חסד' אבות ג, יז

ביטול מעוני ביטול מעושר

רבי יונתן אומר כל המקיים את התורה מעוני סופו לקיימה מעושר וכל המבטל את התורה מעושר סופו לבטלה מעוני (אבות ד, ט). מרן אלקי הריב"ש זצ"ל הקשה, למה לא אמר סופו להיות עני, כי הביטול אין עונש לזה שמבטלה מעושר, ואמר שהתנא אמר שלא לקיים אותו מעושר לעולם, ואם אמר סופו להיות עני אפשר שיקיים את התורה מעוני והרי סופו לקיים מעושר, ולזה אמר סופו לבטלה מעוני, הרי לעולם לא יקיים את התורה מעושר, מתוך לחיך ודפח"ח.

'נוצר חסד' אבות ד, ט

חולי רע של האדם המקבץ ממון

ראינו בעינינו מעשים בכל יום, [אדם] שאין לו בן ולא בת ומקבץ רבבות כסף, ומניח אותו לגנבים וגזלנים החוטפים אותם, ולא דעת בו [שיחשוב] למי אני עמל, והכל [הוא] על ידי רעה חולה השורה עליו. אפילו מי שיש לו בנים מה תועלת לו, היה לו ליתן לב לעשות מצוות לדורות, ולהחזיק תלמיד חכם כדי שיטול נפשו חלק בעולם הבא ולא יילך בחושך, ועל ידי זה שהוא בהול לקבץ ממון אין לו שליטה כלל להכניע הקליפה, אם יש לו מעט זכות יורש אותו אדם כשר, אבל אם הוא כולו שקר ורע, חוטפין אותו גנבים וגזלנים, ומלכות הרשעה יצר הרע גובר ולוקח הכל, וכל זה גורם עמלק דעת דקליפה.

זוהר ח' ח"ב דף פד: